

Eenheid 3 Ondersteunt cliënt in het dagelijks leven

Professionals met een hogere functie (niveau D) in het primaire proces van de gehandicaptenzorg (AD)		
Eenheden van leeruitkomsten		Leeruitkomsten
<i>Draagt zorg voor en bewaakt ondersteuning in afgebakende complexe situaties</i>		
1.	Inventariseert gemiddeld tot complexe ondersteuningsvragen	1.1 Brengt het functioneren en de ontwikkeling van cliënten met verschillende ontwikkelingsproblematiek (van gemiddeld tot meervoudig samengestelde problematiek) verder in kaart; 1.2 Verheldert de ondersteuningsbehoefte in wisselende situaties samen met cliënt en/of naastbetrokkenen; 1.3 Brengt het sociale netwerk van de cliënt in kaart; 1.4 Kan (gemiddeld tot complexe) diagnostiek vertalen naar zorg en ondersteuning op maat in een ondersteuningsplan met optimaal gebruik van de financiële mogelijkheden en het sociale netwerk.
2.	Plant en organiseert gemiddeld tot complexe zorg en ondersteuning	2.1 Stemt te bieden zorg en ondersteuning uit het ondersteuningsplan af met cliënt en/of naastbetrokkenen; 2.2 Stemt te bieden zorg en ondersteuning uit het ondersteuningsplan af met collega's; 2.3 Zoekt samenwerking met partners in het netwerk en zet ketensamenwerking in gang.
3.	Ondersteunt de cliënt met (gemiddeld tot meervoudig samengestelde) ontwikkelingsproblematiek in het dagelijks leven en sluit aan bij de eigen kracht van de cliënt	3.1 Kan cliënten in gemiddeld tot complexe situaties met meervoudig samengestelde problematiek en (soms) onvoorspelbaar gedrag ondersteunen; 3.2 Observeert de cliënt in zijn dagelijks functioneren en signaleert veranderingen; 3.3 Coördineert handelingen m.b.t. welbevinden van de cliënt; 3.4 Voert regie over het hulpverlenings- en/of begeleidingsproces waarbij regieversterking van de cliënt leidend is.
4.	Ondersteunt de cliënt in zijn netwerk of gemeenschap en sluit aan bij de eigen kracht van de cliënt	4.1 Volgt, ondersteunt en begeleidt de cliënt bij het inzetten, uitbreiden en versterken van zijn sociale netwerk of gemeenschap; 4.2 Voert gericht interventies uit om de samenwerking van de cliënt met het sociale netwerk en met zijn gemeenschap te versterken; 4.3 Werkt – vanuit de belangen van de cliënt – samen met professionals in de keten van zorg.

Werkt aan kwaliteit(-sbevordering) van het zorgproces		
5.	Voert regie, coördineert en evalueert de geboden zorg en ondersteuning	5.1 Coördineert de uitvoering van complexe ondersteuningsplannen en de methodische cyclus in samenwerking met cliënten en/of naastbetrokkenen; 5.2 Bewaakt de complexe zorg voor cliënten en de afspraken die hierover zijn opgenomen in ondersteuningsplannen en stelt waar nodig bij; 5.3 Evalueert complexe zorg en ondersteuning aan cliënten, en het functioneren van het team daarin, periodiek.
	Werkt aan eigen ontwikkeling en die van de eigen organisatie	6.1 Werkt aan de eigen professionaliteit en deskundigheid; 6.2 Heeft een onderzoekende houding en draagt bij aan innovatie van de zorg en ondersteuning en/of van de organisatie en/of van het beroep; 6.3 Coacht collega's in het team, in de keten, vrijwilligers of mantelzorgers om de geboden zorg te verbeteren; 6.4 Neemt initiatief voor kwaliteitsverbetering in de eigen organisatie.

Eenheid 3	
Beroepscontext	De professional AD is werkzaam in de gehandicaptenzorg. Er zijn circa 171 zorgaanbieders die zorg, ondersteuning en diensten leveren aan zo'n 200.000 mensen met verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke beperking. De gehandicaptenzorg biedt zorg en ondersteuning aan mensen met een of meerdere handicaps. Dit kan een verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke handicap zijn. Deze mensen willen graag een leven leiden dat past bij hun dromen, wensen en mogelijkheden. Werken in de gehandicaptenzorg draait dan ook uiteindelijk om één centraal thema: mensen met een beperking ondersteunen bij het zo goed en zo zelfstandig mogelijk vormgeven van hun leven. Binnen de gehandicaptenzorg zijn er een aantal bijzondere doelgroepen. De ondersteuningsvragen van deze doelgroep zijn vaak complex. De professional AD moet met verschillende complexiteit kunnen omgaan. Voor de complexere ondersteuningsvragen geldt dat er sprake is van een combinatie van beperkingen en bijkomende problemen. Werken met deze doelgroepen vraagt om extra kennis en vaardigheden, waardoor professionals met een hogere functie vaak voor dergelijke doelgroepen worden ingezet. Voorbeelden van deze bijzondere doelgroepen zijn cliënten met niet aangeboren hersenletsel (NAH), cliënten met ernstige meervoudige beperkingen (EMB), cliënten met een lichte verstandelijke beperking (LVG) en gedragsproblemen, cliënten met autisme spectrum stoornissen (ASS), cliënten met een zintuiglijke beperking (problemen met horen, zien of de communicatie), kinderen met een ontwikkelingsachterstand (0-6 jaar) en ouder wordende cliënten (met dementie of andere ouderdomsproblemen).

	De zorg aan cliënten kan zowel intramurale zorg als extramurale zorg betreffen. Intramurale zorg betekent letterlijk zorg binnen de muren, dus de cliënt verblijft in de instelling voor gehandicapten. Hier is de professional AD vooral gericht op een goede organisatie van het werk binnen de instelling. Extramurale zorg betreft de zorg aan cliënten die niet in een instelling verblijven. Het is zorg die de cliënt op afspraak bij de zorgaanbieder krijgt, of die de zorgaanbieder bij de cliënt aan huis levert. De wonen, welzijn en zorg moet dan in samenhang (=ketenzorg) in de wijk georganiseerd worden (wijkgericht werken). Dit gebeurt (vaak) in een multidisciplinair team van verschillende zorgprofessionals. Hier is de professional AD vooral gericht op een goede organisatie van het netwerk. De professional AD werkt samen met collega's van verschillende opleidingsachtergrond (o.a. verzorgenden, helpenden, verpleegkundigen, agogisch medewerkers, gedragsdeskundigen, paramedici, medisch academici, management, administratie, bedrijfsvoering).
Context van deze eenheid	De professional AD organiseert zorg en ondersteuning voor cliënten met (gemiddeld tot meervoudig samengestelde) ontwikkelingsproblematiek. Ze zorgt ervoor dat de cliënt (en/of naastbetrokkenen) in het dagelijks leven zo veel mogelijk zelf de regie kan voeren en zo veel mogelijk zelf kan doen en vult waar nodig aan. Ze sluit hierbij aan bij de eigen kracht, mogelijkheden en beleving van de cliënt en naastbetrokkenen. Ze is in staat af te stemmen op de cliënt en zijn (gemiddeld tot complexe) vraagstukken rondom welbevinden, ontwikkeling, mogelijkheden en beperkingen en kan een vertaalslag maken naar de ondersteuningsbehoefte. In de begeleiding van cliënten in het dagelijks leven signaleert zij problemen en kansen voor de cliënt, doet voorstellen en onderneemt concrete stappen. Dit proces heeft tijdens de begeleiding een doorlopend karakter waarin aanpassingen komen en gaan. De professional AD ondersteunt bij en geeft (waar nodig) invulling aan de afspraken met de cliënt over de ondersteuning met betrekking tot zaken als (zelf)-verzorging, algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), eten en drinken, algemene gezondheid, (psycho)sociaal welbevinden en de balans tussen activiteit en voldoende ontspanning, rust en slaap, inclusief, eventuele hulpmiddelen. De professional AD is hierin de spin in het web en overziet de zorg en ondersteuning van de individuele cliënt. Ze werkt binnen het team vanuit de belangen van de cliënt, is proactief en zorgt voor verbinding tussen uitvoering van zorg en ondersteuning en strategie.
Complexiteit	De professional AD voert met name cliëntgebonden taken uit, maar ondersteunt ook bij de coördinatie van werkzaamheden in het team en daarbuiten. De cliëntgebonden taken kunnen van wisselende complexiteit en omvang zijn. Zij doet dit voor afgebakende problematiek met logische vervolgstappen, maar kan ook werken aan meervoudig samengestelde (ontwikkelings-)problematiek. Zij staat met haar voeten in de praktijk. Zij bewaart met haar hoofd het overzicht, zij verbindt mensen en middelen, en koppelt daarmee denken aan doen.

	De professional AD bezit ruime kennis van de beginselen in de gehandicaptenzorg en beschikt over gevorderde kennis en vaardigheden om (vraaggericht) zorg en ondersteuning te bieden aan verschillende typen cliënten en/of met wisselende ondersteuningsvragen. Zij zet hierbij haar voortgezette kennis in rondom functioneren en ontwikkeling van de cliënt (conform kkv: aandoening en syndromen, adaptief vermogen, autonomie, zeggenschap en empowerment, cognitief functioneren, communicatieve en sociale vaardigheden, diversiteit, emotionele ontwikkeling, gedrag en gedragsproblemen, gezondheidsrisico's, grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik, leefstijl, levensloop, lichamelijk en zintuiglijk functioneren, ontwikkelingsniveaus, welbevinden). Zij combineert deze kennis met vaardigheden zoals begeleidingsmethodieken, interventietechnieken en methodisch handelen. De professional AD kent de regels en de procedures die gelden voor haar werk. Ze kan theorieën en methodes uit het vakgebied selecteren en toepassen op vraagstukken uit haar beroepscontext. Wanneer de omgeving verandert en/of de (ondersteunings-)vraag complexer wordt, kan zij echter ook deze regels en procedures flexibel inzetten om aan deze verandering tegemoet te komen. Zij kan dus ook niet-routinematige problemen aan. Ze kan praktische vraagstukken analyseren en oplossingsrichtingen aangeven en/of passende oplossingen realiseren. Zij beschikt over een nieuwsgierige, ondernemende en onderzoekende houding, zodat zij een passend woon-, werk-, en leefklimaat kan organiseren voor de cliënt. Ze kan zich blijvend aanpassen aan een veranderende omgeving door vragen te stellen en te reflecteren. De professional AD brengt haar eigen deskundigheid en kennis in om heldere voorlichting te kunnen geven aan de cliënt en/of naastbetrokkenen. De professional AD werkt in gemiddeld tot complexe situaties waar veranderingen in het gedrag van de cliënt(en) en in (ondersteunings-)vragen kunnen voorkomen en waar ze met verschillende 'spelers' te maken heeft. Haar kracht ligt in de verbinding. Zij is intern de schakel tussen operationele, uitvoerende en meer strategische collega's. Zij kan de strategie vertalen naar de praktijk en het handelen. Ze zet doelgericht communicatie daarvoor in. Buiten de eigen organisatie weet de professional AD het netwerk van cliënt te benutten en hoe ze het beste kan samenwerken met verschillende partijen. Ze weet ook hoe ze de zorgvraag overzichtelijk organiseert.
Zelfstandigheid en verantwoordelijkheid	De professional AD werkt in teamverband en solistisch. Zij levert een belangrijke bijdrage bij het inventariseren van ondersteuningsvragen en is vraagbaak voor de cliënt en/of naastbetrokkenen. Ze zorgt zelfstandig, in afstemming met de cliënt en/of naastbetrokkenen, voor een passend ondersteuningsplan voor de wisselende ondersteuningsvragen. Ze geeft advies aan cliënt(en) en naastbetrokkenen, waar nodig of wenselijk in overleg met haar leidinggevende. Ze is (mede) verantwoordelijk voor het aansturen van de processen rondom de cliënt. Ze stemt haar handelen af met het (multidisciplinaire) team en/of collega's en zo nodig bespreekt ze knelpunten en mogelijke oplossingen met het

	(multidisciplinaire) team of haar leidinggevende. Ze is verantwoordelijk voor haar eigen werkzaamheden en draagt gedeelde verantwoordelijkheid voor het resultaat van het werk van anderen.
LR3.1	Kan cliënten in gemiddeld tot complexe situaties met meervoudig samengestelde problematiek en (soms) onvoorspelbaar gedrag ondersteunen <i>De professional AD bevordert het functioneren van cliënten en hun primaire leefomgeving op methodische wijze. Ze is in staat af te stemmen op de cliënt en zijn (complexe) vraagstukken rondom welbevinden, ontwikkeling, mogelijkheden en beperkingen. Ze kan vanuit haar kennis van ondersteunings- en interventiemethoden en welbevinden een vertaalslag maken naar de ondersteuningsbehoefte. Ze overziet de zorg en ondersteuning. Ze ondersteunt bij, geeft (waar nodig) zelf invulling aan of geeft opdracht voor de afspraken met de cliënt over de ondersteuning met betrekking tot zaken als (zelf)-verzorging, algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), eten en drinken, algemene gezondheid en de balans tussen activiteit en voldoende ontspanning, rust en slaap. Daarnaast brengt ze het emotioneel, psychologisch en sociaal welbevinden van de cliënt in beeld met behulp van gebruikelijke theorieën en gangbare methoden en vertaalt dit (waar nodig) naar actie. Ze heeft kennis van en selecteert mogelijkheden voor eventuele hulpmiddelen, ICT en technologie die voor de cliënt behulpzaam kunnen zijn, zet deze in en/of past deze toe. Ze kan omgaan met loyaliteitsvraagstukken van de cliënt. Ze heeft oog voor de vertrouwelijkheid van informatie, maar werkt ook transparant, resultaatgericht en efficiënt. De professional AD heeft kennis van en is in staat de cliënt een leefstijl aan te leren die bevorderend werkt voor het (psychosociaal) welbevinden van de cliënt. Zij legt verbanden tussen lichamelijke aspecten en gedrag en kan dit vertalen in relatie tot mogelijke en/of gewenste interventies.</i>
LR3.2	Observeert de cliënt in zijn dagelijks functioneren en signaleert veranderingen <i>De professional AD heeft zicht op de (dis)harmonische ontwikkelingsfase waarin de cliënt zich bevindt en op de afwijkende sociale informatieverwerking. Zij beoordeelt signalen met betrekking tot het (psychosociaal) welbevinden van de cliënt, in relatie tot de levensfasen. Ze is in staat professioneel te reageren op gedrag als gevolg van welbevinden. De professional AD kan de stand van zaken van de welbevinden van de cliënt inschatten met behulp van passende methoden en technieken. Zij heeft inzicht in de biopsychosociale benadering van de cliënt en van het Internationaal Classification of Functioning, Disability and Health model (ICF).</i>
LR3.3	Coördineert handelingen m.b.t. welbevinden van de cliënt <i>De professional AD heeft kennis van en kiest (waar nodig) passende interventies met betrekking tot het welbevinden van de cliënt. Ze kan factoren beoordelen en afwegen. Ze weet hoe te handelen en kan beoordelen wanneer er andere disciplines moeten worden ingeschakeld. Ze communiceert doelgericht over de zorg en ondersteuning van cliënten met collega's en samenwerkingspartners in de keten. Ze is in staat met belanghebbenden de dialoog aan te gaan om voor de</i>

	<i>cliënt passende zorg en ondersteuning ten aanzien zijn welbevinden te organiseren. Ze zet hiervoor gangbare gespreks- en communicatietechnieken in. De professional AD is zich bewust van de eigen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in relatie tot die van anderen als het gaat om het welbevinden van de cliënt (o.a. veiligheid en structuur, EHBO, verpleegtechnische handelingen, voorbehouden en risicovolle handelingen).</i>
LR3.4	Voert regie over het hulpverlenings- en/of begeleidingsproces waarbij regieversterking van de cliënt leidend is <i>De professional AD heeft kennis van de theoretische achtergronden en betekenis van regieversterkend handelen en is zich bewust van de betekenis ervan in haar werk. Ze kan op methodische wijze doeltreffend aansluiten bij de cliënt, (deelaspecten van) het leven van cliënt in beeld en regieversterkende gesprekstechnieken toepassen. Ze brengt het vermogen van en de mogelijkheden tot autonomie van de cliënt in beeld. Ze stuurt aan op participatie en veiligheid van de cliënt. De professional AD kan met belanghebbenden in het hulpverlenings- en/of begeleidingsproces samenwerken, hen (waar nodig) instrueren/ coachen om daarmee de regie van de cliënt verder te versterken.</i>

Bronnen:

- Beroepscompetentieprofiel D van de VGN
- Kader Kritische Vakkennis
- Kennisbundel vraaggericht werken in de langdurige zorg
- Landelijke minor Gehandicaptenzorg
- Leeruitkomsten AD van de Christelijke Hogeschool Ede
- Informatie over AD van Windesheim
- Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk